

DNK Documentatieblad voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis

2019, jaargang XLII, nummer 91

Amsterdam University Press

Katja Kreukels, *Mijn vader was priester*, Amsterdam/Antwerpen: Querido, 2019, 249 blz., ISBN 978-90-214-1685-4, € 11,99

“Eerste paasdag. We staan voor het graf van opa en oma in Brunssum. Mijn vader gaat voor in gebed’. De auteur beschrijft deze gebeurtenis aan het begin van haar boek. Verderop in het boek, als vader en dochter samen rond 2010 in de auto op weg zijn naar een sacramentsprocessie ter ere van het Mirakel van Meerssen, stelt de vader in de auto voor om samen te bidden. De vader is Joep Kreukels (1938), gepensioneerd gemeentearchivaris van Sittard, en uitgetreden priester. Maar ‘ben je inderdaad priester tot in eeuwigheid?’, vraagt de auteur zich in het begin af.

De Nijmeegse hoogleraar kerkgeschiedenis en uitgetreden priester Jan van Laarhoven (1926-1995) had bepaald dat zijn kist, naar katholiek gebruik, in de kerk met het gezicht naar het volk moest worden geplaatst, zoals dat voor priesters gebruikelijk is. Want ‘priester ben je tot in eeuwigheid’. Zoals veel uitgetreden priesters, honderden eind jaren zestig, begin jaren zeventig, bleef hij kerkelijk actief. Dat gold voor veel van hen: zij werden pastoraal werker – en bedienden soms ook doop en huwelijk toen dat nog oogluikend werd toegestaan – of waren als vakkundig vrijwilliger actief in hun parochie. Ook in deze biografie van Joep Kreukels lijkt het er op dat de hoofdpersoon zijn priesterschap nooit helemaal heeft losgelaten, al wordt dat nergens met zoveel woorden gezegd.

Katja Kreukels was in 1992 achttien jaar toen haar vader haar vertelde dat hij priester was geweest. Dat was min of meer een familiegeheim: zijn ouders en zussen hadden zich er mee verzoend, maar er werd niet meer over gesproken. In de daarop volgende jaren groeide bij de auteur de nieuwsgierigheid. Tien jaar later reisde zij met haar vader naar IJsland, waar Joep als missionaris was gestationeerd, waarna zij besloten dat dit boek er moest komen.

De biografie in het kort: De vader van Joep (opa dus) studeerde bij de Montfortanen, maar om gezondheidsredenen zat een priesterstudie, tot zijn grote teleurstelling, er niet in. Joep zelf kreeg een roomsch-katholieke opvoeding en trad op zijn beurt ook in bij de Montfortanen. In 1965 werd hij priester gewijd en uitgezonden naar de missie in IJsland. Het was daar koud, eenzaam en veel had hij er niet te doen. Daarmee begon de twijfel aan zijn keuze op te komen. Toen hij vervolgens naar Bonn werd gestuurd om er oecumenische theologie te gaan studeren, nam die twijfel in het bruisende stadsleven alleen nog maar toe. In 1970 besloot Joep het ambt te verlaten en dispensatie aan te vragen.

Vanaf 2009 interviewt Katja Kreukels, journalist, haar vader. Zij wordt daarbij, anders dan sommige andere journalisten, gedreven door oprechte nieuwsgierigheid, zonder merkbare last van oud zeer. Het traditionele katholicisme kent zij van haar oma, die haar inwijdde in de oude gebruiken en devoties; het open katholicisme krijgt zij mee in haar opvoeding – kerkelijk en religieus (wat niet hetzelfde is) actief, maar niet dwingend. Zij interviewt haar vader niet alleen, zij gaan ook op pad naar plaatsen waar haar vader herinneringen aan heeft uit de jaren van zijn priesteropleiding: zoals gezegd naar IJssland en Meerssen, naar het Leender Kapelke, naar de sacramentsprocessie in Schimmert, en zelf leeft zij een aantal dagen mee als gast in het Montfortaner klooster in Oirschot. Daarnaast werkt zij zich, zoals een goed journalist betaamt, in in de relevante literatuur over het Nederlands katholicisme – haar literatuurlijst is voortreffelijk gekozen.

Het resultaat is het hier besproken boek, waarin de hele geschiedenis wordt verteld vanuit vier invalshoeken: de herinneringen van haar vader, haar eigen jeugdherinneringen, hun gezamenlijke ondernemingen, en de bredere kerkelijke geschiedenis. Dat mondt uit in een afgewogen verhaal, door de auteur verteld in een soepel in elkaar overlopen van deze vier invalshoeken. De belevenissen en beleving van haar vader staan daarbij steeds centraal, maar zijn merkbaar ook door de auteur ingevuld, aangevuld en gepersonaliseerd vanuit de literatuur – met name het verhaal over het hele traject naar het priesterschap en de beleving daarvan door een priesterstudent lijkt mij door relevante literatuur verrijkt. Maar andersom heeft alle door de auteur opgedane kennis vermoedelijk het geheugen van haar vader ook nog wel eens opgefrist.

Mijn vader was priester is een goed geschreven en vakkundig gecomponeerd boek geworden en vooral: *sine ira et studio* van beiden tot stand gekomen.

Lodewijk Winkeler

Horst Siegemund, Ada Verhoeven en Kees Verhoeven, *Ein Strauß Chrysanthemen. Die Partnerschaft der Kirchgemeinden von Haarlem-Nord und St. Nikolai Leipzig von 1986 bis 2007* (met inleiding van Friedrich Margirius), Leipzig 2019, 72 pp., als PDF op te vragen via: horst.siegemund@t-online.de

De jaren zeventig en tachtig van de twintigste eeuw betekenden de bloeitijd van uitwisselingsprogramma's tussen protestants Nederland en de toenmalige Duitse Democratische Republiek (DDR). De Ost-Politik van de